

Česká lesnická akademie Trutnov
střední škola a vyšší odborná škola

OBČANSKÁ NAUKA

Název: 002_2_Člověk jako osobnost – lidská psychika– prezentace
TEMPERAMENT, CHARAKTER a STAVY VĚDOMÍ

Obor: 41-56-H/01 Lesní mechanizátor

Ročník: 1.

Autor: Ing. Jiří Franc

- Homo sapiens má mnoho společného s jinými zvířaty, ale odlišnosti jsou výrazné:
  - Abstraktní myšlení
  - Řeč
  - Složitý společenský život
  - Účelné přetváření vlastního okolí

- Psychickými jevy člověka se zabývá věda zvaná **psychologie**.
- V řečtině **psyché = duše** je to tedy **věda o duši**.
- Pojem duše je v psychologii neurčitý a experimentálně obtížně zkoumatelný a často nahrazuje pojmy duševní činnosti či vědomí.
- Pokud jde o **experimentální zkoumání**, tím můžeme studovat **funkce nervové soustavy**.
- V antice se hovořilo o nauce o duši a psychologie jako odnož filozofického myšlení **se objevuje ve 2. pol. 19. století**.
- Psychologie **stojí na pomezí přírodních a humanitních věd** – z obou skupin čerpá poznatky.
- Psychologie se věnuje zejména:
  - Vývoji osobnosti člověka
  - Chování
  - Prožívání
  - Emocím
  - Vlastnostem
  - Potřebám
  - ...

- Každý člověk je **osobnost (individuum)** – v psychologii se používá ve smyslu **jedinečnosti, originality každého jedince.**
- Nezaměňujme s používáním tohoto slova **v zúženém významu osobnosti jako celebrity**, tedy člověka, který ve společnosti dosáhl uznání, ohlasu či v dnešní době zejména pozornosti médií (např. svými skandály ve společenském životě).

2. Člověk jako osobnost – lidská psychika

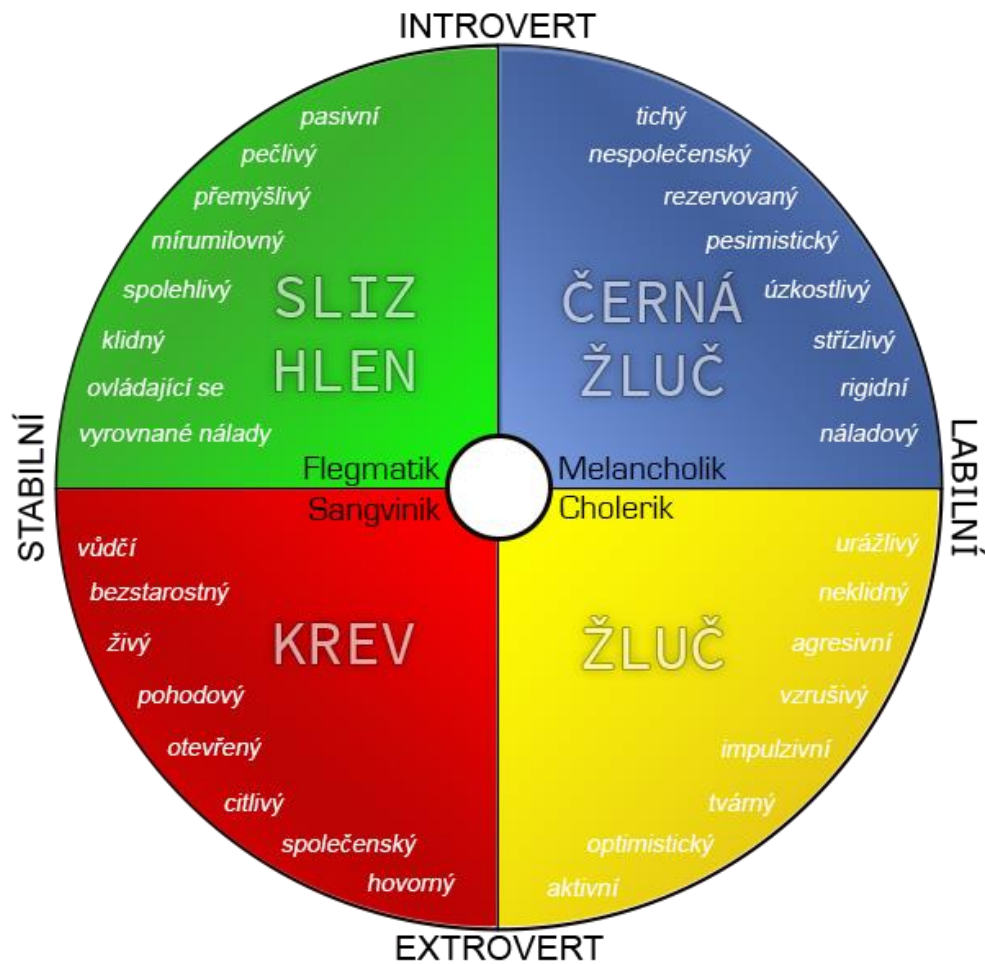
- a) Temperament a charakter**
- b) Vědomí a jeho stavy**

2a) Temperament a charakter

- **Temperament** (z lat. temperare = mísit) znamená **souhrn vrozených rysů osobnosti**, které se trvale projevují způsobem reagování, jednání a prožívání.
- Název vyjadřuje starou představu, že každou osobu lze charakterizovat jako určitou **směs čtyř základních tělesných šťáv** (krev, žluč, ...).
- **Lidé si odedávna** všímali, že každý reaguje na podněty různě, ale charakteristicky, a tak se **snažili každého zařadit do určitého typu**.
- Vznikla celá řada typologií z nich si dvě uvedeme:
  - **typologie Hippokratova**
  - **typologie Carla Gustava Junga**

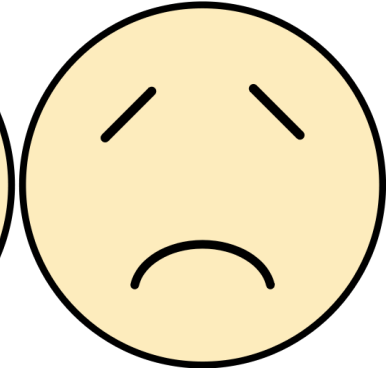
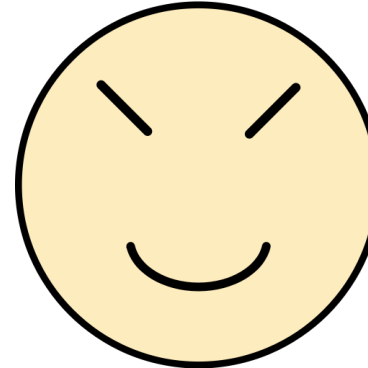
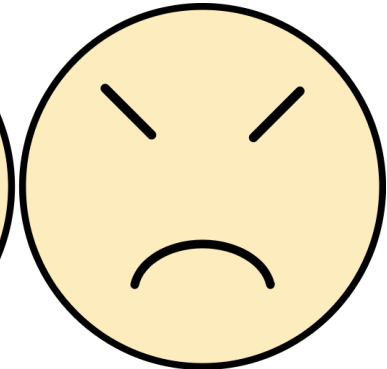
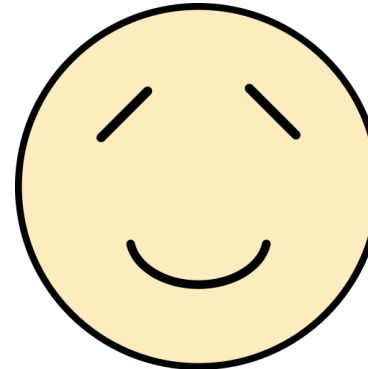
Hippokratova typologie temperamentu

- **Hippokrates** (cca 460 př. n. l. – 377 př. n. l.) - starověký řecký lékař, „otec lékařství“. Přisuzuje se mu autorství lékařské přísahy – [tzv. Hippokratova přísaha](#). **Rozdělil temperament na 4 typy:**
  - **sangvinik (krev)** – člověk přizpůsobivý, vyrovnaný, poněkud nestálý a lehkovážný, veselý, optimistický, prožitky a city má spíše mělké
  - **flegmatik (sliz, hlen)** – člověk celkem vyrovnaný, navenek lhostejný, vzrušující ho jen velmi silné podněty, stálý, klidný až chladnokrevný či apatický; hlubší vztahy má jen k někomu; spíše pasivní a bez velkých životních ambicí, nemá rád změny a pohybově je spíše úsporný
  - **melancholik (černá žluč)** – člověk s hlubokými prožitky, spíše pesimistický se strachem z budoucnosti; život je pro něj často obtížný, usiluje o klid a nesnáší shon a hlučnost, city má trvalé, ale neprojevují se navenek, žije spíše vnitřně; není společenský, ale jeho vztahy jsou trvalé a hluboké
  - **choleric (žluč)** – člověk silně vzrušivý, sklon k výbuchům hněvu a agresi, těžko se ovládá, impulzivní, nerozvážný („proráží hlavou zed“), netrpělivý, egocentrický, soužití s ním je obtížné; citově nestálý, reaguje rychle, silně, často bez zábran

FLEGMATIK

CHOLERIK

SANGVINIK

MELANCHOLIK

Typologie Carla Gustava Junga

Carl Gustav Jung (1875 - 1961) švýcarský lékař-
psychiatr a psychoterapeut, zakladatel analytické
psychologie. Dělí temperament v závislosti na
přístupu k okolnímu světu:

- **introvert**

- člověk **žijící především svým vnitřním životem**, avšak velmi vnímavý ke svému okolí, přemýšlivý, rozvážný ve svém jednání a opatrný ve svých citech, sklony k mlčenlivosti, preferuje nepřímou komunikaci (e-mail, dopisy, SMS) před hovorem. Ve společnosti preferuje menší skupinky (méně než 5-10 osob) introvertních lidí. V případě nutnosti je po určitou dobu schopen se chovat extrovertně.

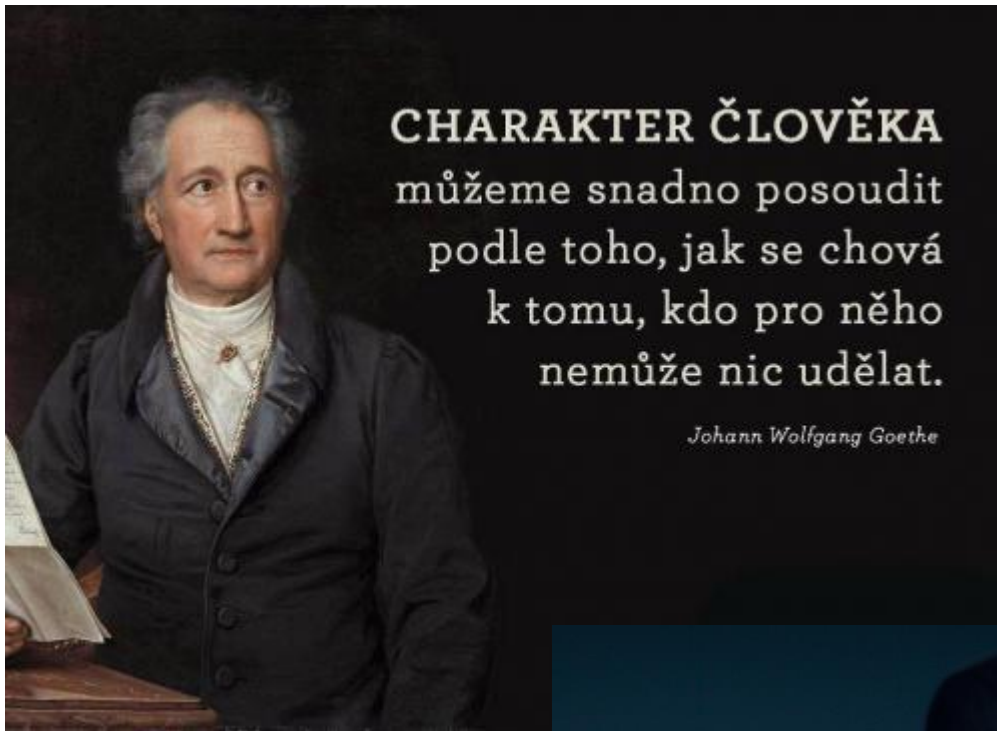
- **extrovert**

- **člověk žijící navenek** – povrchní a spontánní ⇒ snadno komunikuje a dokáže zahajovat a udržovat i hovor „o ničem“, jedná rozhodně a rychle až zbrkle, po citové stránce je velmi otevřený ale jeho city jsou také povrchní a je méně vnímavý ke svému okolí. Potřebuje být v centru dění, budit pozornost, tudíž se rád objevuje na akcích s větším množstvím lidí.

- **Poměr introvertů a extrovertů v populaci je přibližně 1:3.**

Charakter

- Pojem charakter je důležité rozlišit od pojmu temperament.
- Zatímco temperament je považován za poměrně stabilní, do značné míry biologicky určenou složku osobnosti, charakter je proti tomu výsledkem formování a učení.
- **Charakter je souhrnem získaných (naučených) vlastností** určující fungování každého člověka mezi ostatními lidmi. Charakter se utváří v dlouhodobém procesu sociálního učení.
- Projevuje se ve vztazích zejména k lidem, práci, k sobě samému, k životním překážkám či přírodě.
- Charakter zahrnuje morální, etické a estetické hodnoty, postoje a zájmy.

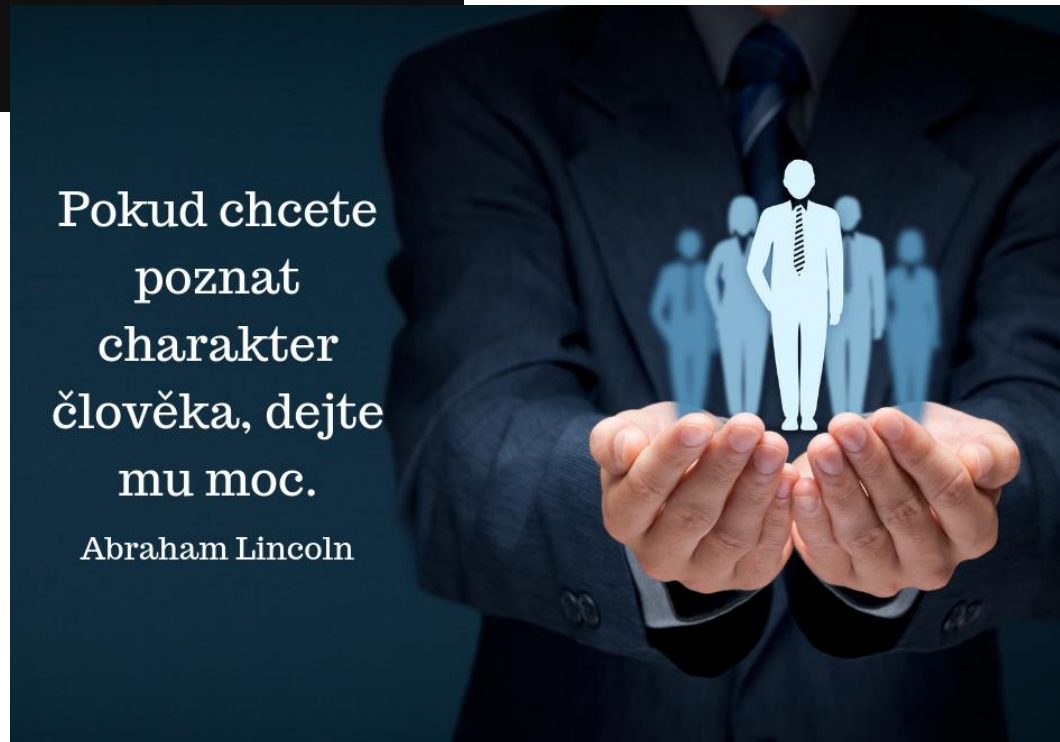
CHARAKTER ČLOVĚKA
můžeme snadno posoudit
podle toho, jak se chová
k tomu, kdo pro něho
nemůže nic udělat.

Johann Wolfgang Goethe

**Intelligence plus charakter.
To je cíl skutečného vzdělání.**

Martin Luther King

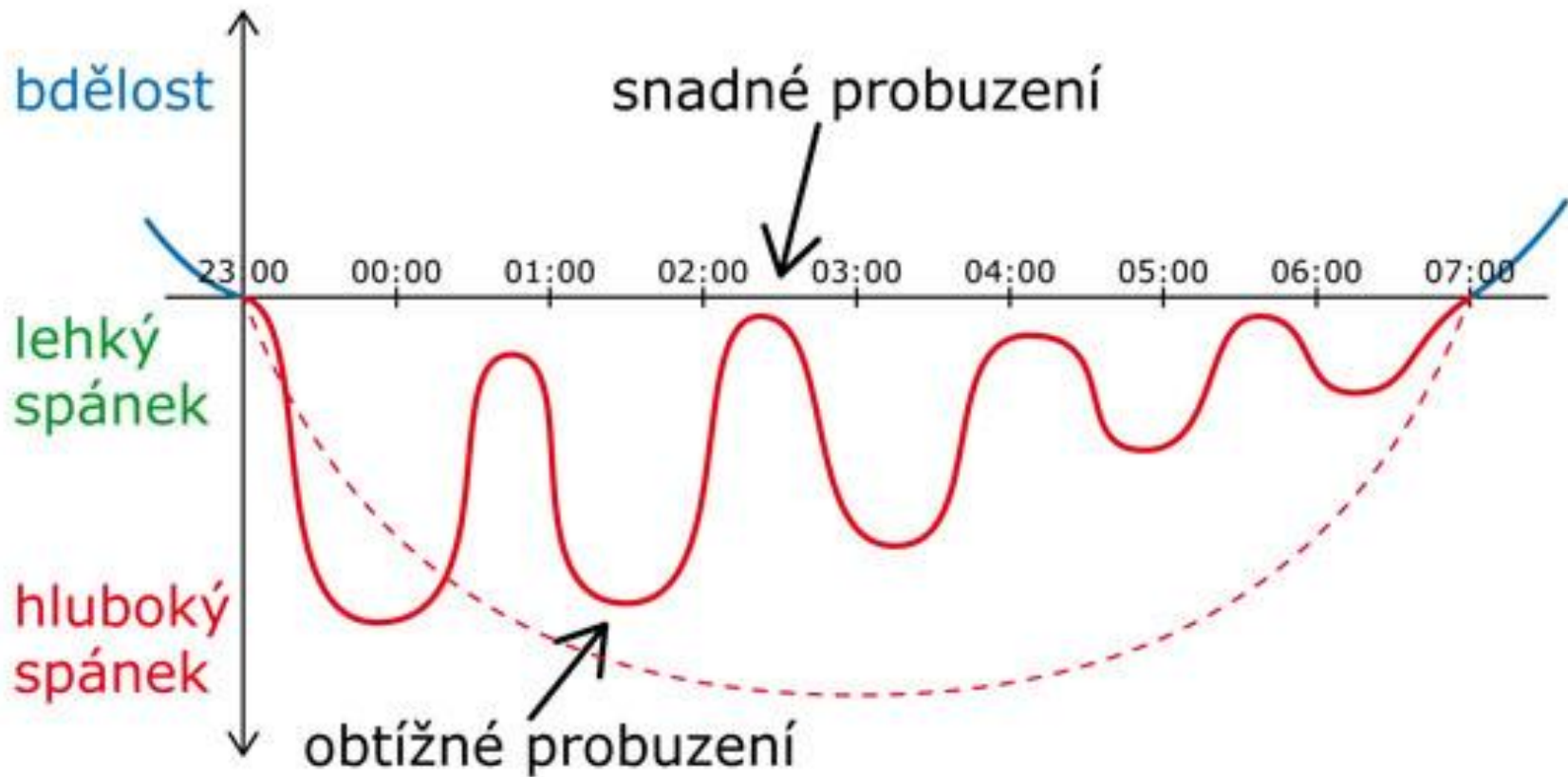

**Pokud chcete
poznat
charakter
člověka, dejte
mu moc.**

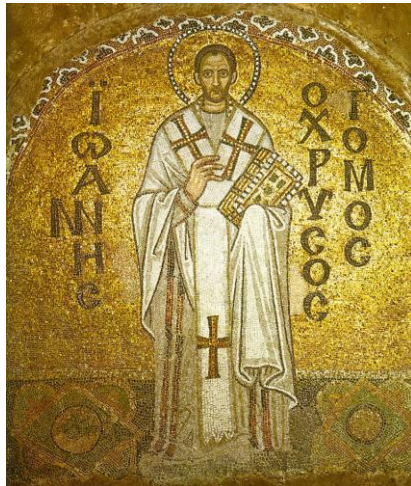
Abraham Lincoln

2b) Vědomí a jeho stavy

- Existuje několik stavů vědomí:
  - 1) **Bdělé vědomí** (přípravenost a pohotovost organismu k reagování na podněty) – **člověk typicky 16 hodin denně.**
  - 2) **Ospalost** (snížená bdělost, útlum reakcí, přivírání očí, **nebezpečí mikrosnánu**).
  - 3) **Spánek** (omezené uvědomování, **regenerace organismu**)
    - **REM fáze** (Rapid eye movement) – rychlé pohyby očí, živé sny, útlum svalové aktivity, ale mozek jako by nespá
    - **Non REM fáze** – útlum mozkové aktivity, regenerace sil

- *Pokud bys chtěl zkoumat i samu noc, také v jejím případě uvidíš velkou prozřetelnost Stvořitele.*
- ***Občerstvuje totiž tvé unavené tělo, tvé údy napjaté denní námahou povoluje a ulevuje jim a mění tvůj stav, když tě prostřednictvím klidu znovu přivádí na vrchol sil. Nejen to, ale zbavuje tě také každodenních strastí a odvádí od dotěrných myšlenek.** Často rovněž hasí nemocnému horečku, když přivádí spánek jako protilék a bezradné lékařské umění tak bezpečně směřuje do klidného přístavu a vyprošťuje z mnohých útrap ...*
- *Pokud by někdo teoreticky zrušil noční klid, uvolnění a spočinutí, jehož prostřednictvím vše relaxuje – utrmácená duše i utrápené tělo – bude pak k denním činnostem přistupovat s napjatou myslí a ukáže se, že se z něj stal **neužitečný tvor**. Pokud by pak někdo v bdění a práci, ba i v nečinnosti připojoval noci ke dnům a činil tak dlouho, neprodleně **zemře**.*

sv. Jan Zlatoústý
 dílo *Liber adversus eos qui scandalizati sunt*
 rok 407

- Významný **vliv světla** a hormon **melatonin** **produkovaný epifýzou (šišinkou)** – žlázou s vnitřní sekrecí umístěnou v mozku.
- Pozor na **rytmus spánku** (směnné provozy, spánek ve dne, ...)
- **Poruchy spánku:**
  - **Pásmová nemoc** = problém cest přes časová pásma
  - **Syndrom spánkové apnoe** – chrápání a pauzy bez dýchání
  - **Insomnie** = nespavost
  - **Hypersomnie** – potřebuje víc než 12 hodin spánku
  - **Parasomnie** – poruchy usínání a probouzení
  - **Narkolepsie** – usínání uprostřed činnosti
  - **Somnambulismus** – náměsíčníka nebudit
  - **Spánková paralýza** - mozek již probuzen, ale svalstvo paralyzováno
- **Spánková deprivace** – účinný nástroj mučení.

Podstata spánku je zkoumána cca posledních 80 let. Využívá se i tzv. **elektroencefalografie (EEG)**, tedy měření a záznam elektrické aktivity mozku, která se u nás provádí od roku 1947.

Odpolední spánek může způsobit **tzv. spánkovou opilost** – stav, kdy se po náhlém probuzení jedinec cítí dezorientovaně, malátně až opile, má špatnou náladu ...

Modré světlo potlačuje tvorbu hormonu melatoninu, který je tvořen především za tmy a reguluje usínání a spánek. Při usínání u zapnuté TV nebo čtení z podsvícených displejů před spaním se vystavujeme riziku spánkové poruchy či oslabení imunitního systému.

4. Změněné stavy vědomí

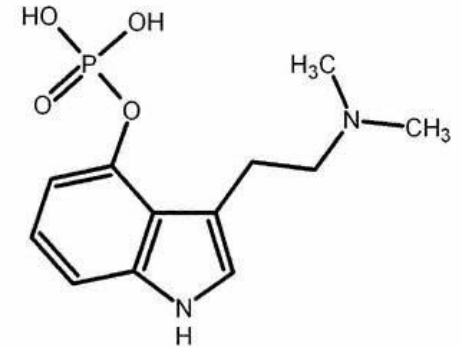
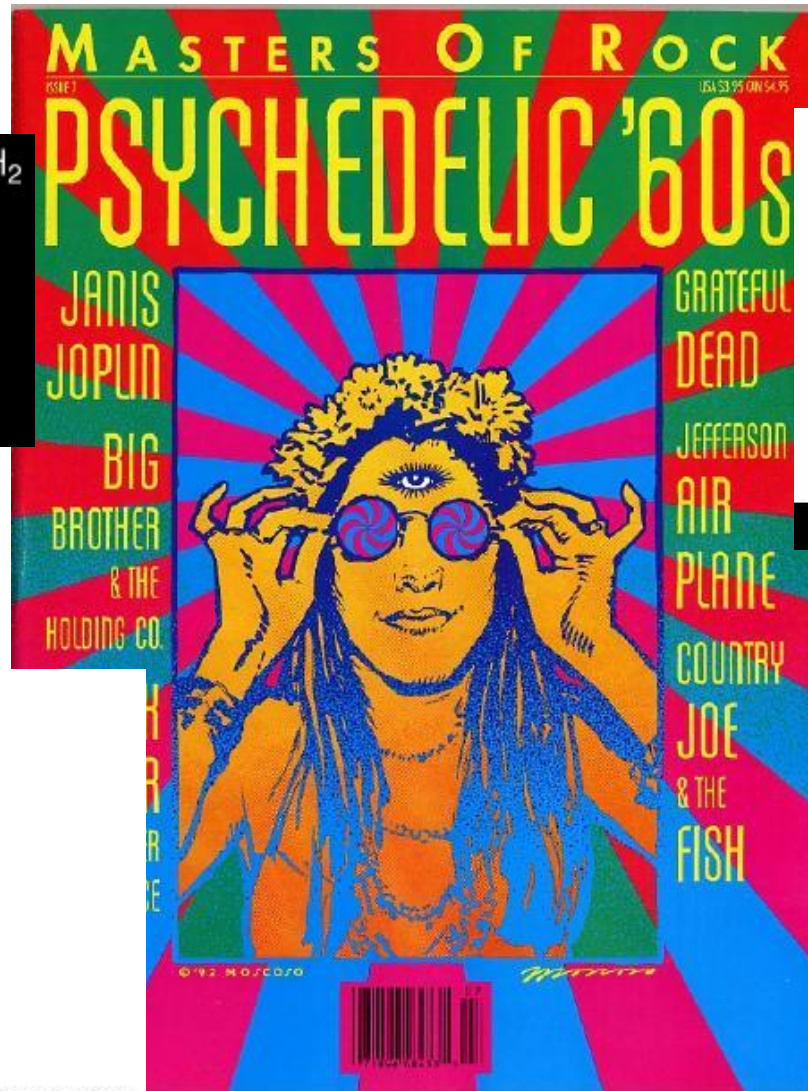
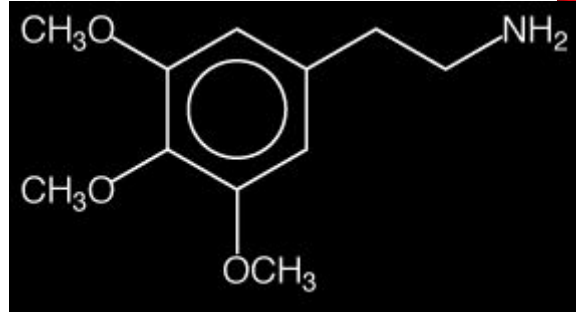
- **Alkohol a jiné psychotropní látky (drogy), tedy psychiku ovlivňující** (THC, LSD, mezkalin, psilocybin, ...) - poškození zdraví, ztráta kontroly nad vlastním chováním, ale i významný zdroj inspirace pro umělce – hudba, výtvarné umění ... **Rozlišujeme legální a nelegální drogy.**
- **Hypnóza** – významná pro terapii duševních traumat, práce s podvědomím
- **Holotropní dýchání** – navození změněného stavu vědomí prohlubováním a zvyšováním tempa dechu – spojeno s určitými zdravotními riziky
- **Zkušenost blízkosti smrti (NDE)** - zážitky z klinické smrti, procesy probíhajícími při umírání v mozku a postupem prokrvování smyslových orgánů při ožívání - pocity opuštění vlastního těla, přehrání filmu vlastního života s detailními vzpomínkami, zážitek cesty tunelem k bráně, zdroji světla, apod. (Raymond Moody – kniha Život po životě, česky 2005)

5. Nevědomí (zrovna si to neuvědomuji, ale mozek je schopen si např. vyvolat vzpomínku)

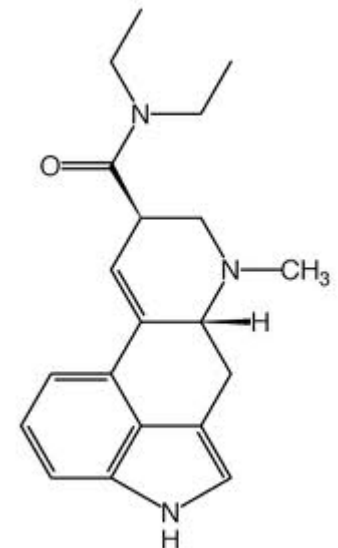
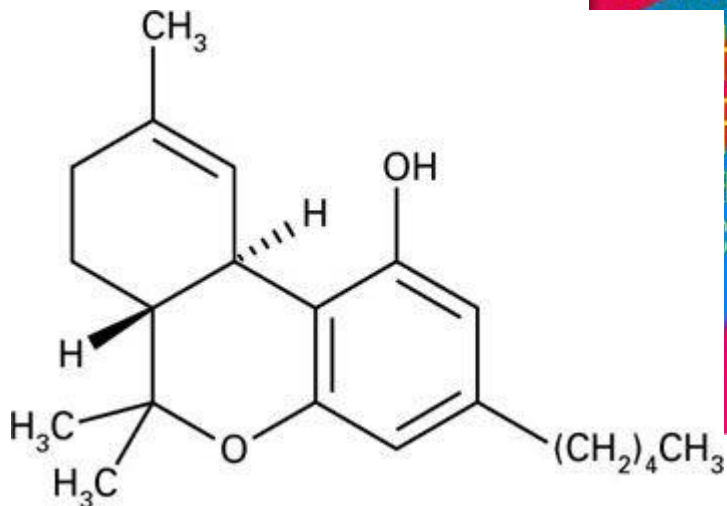
Návykové látky v České republice – vybrané údaje

- cca **18 000 úmrtí** ročně způsobeno **kouřením tabáku**,
- cca **6 000 úmrtí** ročně způsobeno **pitím alkoholu** – počet úmrtí dlouhodobě roste
- cca **500 úmrtí** užíváním nelegálních drog

- **riziko úmrtí** uživatelů pervitinu je přibližně 4–8krát vyšší a uživatelů heroinu 9–14krát vyšší než riziko úmrtí osoby stejného věku a pohlaví, která tyto látky neužívá

- 15 – 20 000 **úrazů** ročně se stává osobám pod vlivem alkoholu

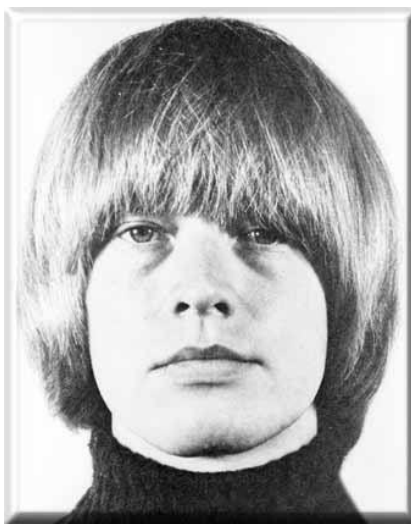
Změněné stavy vědomí = smrtné riziko i inspirační zdroj umělců

Psilocybin (C₁₂H₁₇N₂O₄P)
Image by Erowid, © 2002 Erowid.org

THE 27 CLUB

[Brian Jones](#) †1969

[Janis Joplin](#) †1970

[Jimi Hendrix](#) †1970

[Jim Morrison](#) †1971

[Kurt Cobain](#) †1994

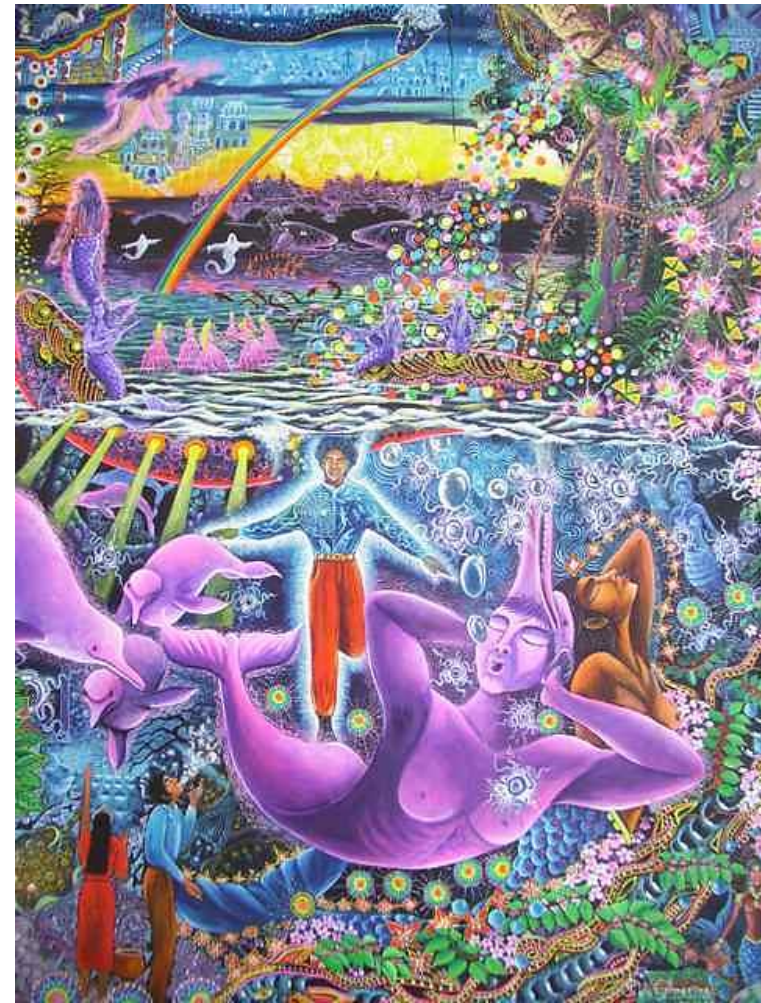
Klub 27 - skupina vlivných rockových a bluesových hudebníků, jejichž život skončil v 27 letech. Členy pojí časté užívání drog, které mělo vliv nejen na jejich tvorbu, ale i zdraví!

Příklad jedné z mnoha „chemicky ošetřených“ písní – [skladba White Rabbit](#) skupiny Jefferson Aeroplane (1967)

*Jedna pilulka tě zvětší,
Druhá pilulka tě zmenší,
A ty, co ti dává matka,
Ti neudělají vůbec nic.
Běž se zeptat Alenky,
Jak byla desetimetrová.*

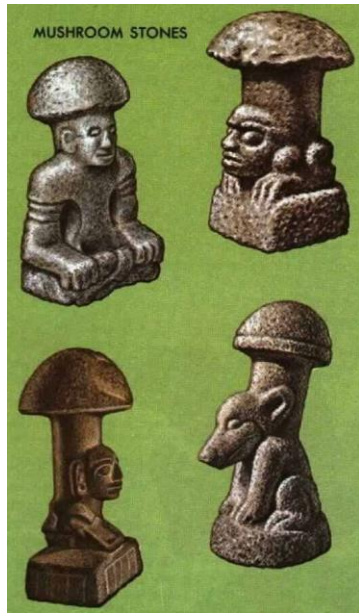
*A když půjdeš honit králíky
a víš, že se máš pustit za
nimi,.....*

*Rozpínej svou mysl!
Rozpínej svou mysl!
Rozpínej svou mysl!*

Pablo Amaringa (1938-2009) – peruánský šaman a malíř – experimentátor s halucinogenním nápojem Ayahuasca („liána mrtvých“) připravovaným z liány *Banisteriopsis caapi*.

Lysohlávky - houby obsahující halucinogen **psilocybin**.

Vyvolávají tzv. pseudohalucinace - mění se vnímání podnětů, barev, pocit, že neživé předměty jsou v pohybu. Uživatelé popisují pocity osvětlení, rozšíření vědomí či vhledu do sebe sama, překotné jednání a myšlení. Nežádoucími účinky mohou být závratě, nevolnost, zvracení, zvýšená produkce slin, sucho v ústech, pocení a třes, úzkosti, panická hrůza.

Otravu provází zmatenost, narušení perspektivy, časová a místní dezorientace a porucha pohybové koordinace. Největší **nebezpečí spočívá v riziku neuvážených ukvapených rozhodnutí, které mohou být příčinou různých zranění až smrti!** Z orgánů mohou být **poškozena játra a srdeční činnost.**

Otázky:

1. Vysvětlete pojem psychologie.
2. Pojmy osobnost a celebrita – jak jim rozumíte?
3. Temperament znamená .....
4. Podle Hippokrata rozeznáváme tyto typy temperamentu: ....., ..., ..., ...
5. Popište temperament sangvinika.
6. Popište temperament cholera.
7. Popište temperament melancholika.
8. Popište temperament flegmatika.
9. Popište, jak se chová introvert.
10. Popište jak se chová extrovert.
11. Vysvětlete, co je to charakter člověka.
12. V čem se projevuje charakter člověka?
13. Vyjmenujte stavy vědomí, které rozlišujeme.
14. Význam spánku pro lidský organismus.
15. Co víte o melatoninu?
16. Vysvětlete co jsou to psychotropní látky a uveďte příklady.
17. V čem je rozdíl mezi nelegálními a legálními drogami?
18. Které faktory způsobují změněné stavy vědomí?

Zdroje:

- HARARI, Yuval N. *Sapiens: úchvatný i úděsný příběh lidstva*. V nakl. Leda vyd. 2. Přeložil Anna PILÁTOVÁ. Voznice: Leda, 2014. ISBN 978-80-7335-388-9.
- HARARI, Yuval N. *Homo deus: stručné dějiny zítřka*. Přeložil Alexander TOMSKÝ, přeložil Anna PILÁTOVÁ. Voznice: Leda, 2017. ISBN 978-80-7335-502-9.
- ŠPIDLÍK, Tomáš. Z pokladnice otců: patristická čítanka na každý den. Přeložil Juraj FRANEK, přeložil Irena RADOVÁ, přeložil Tomáš JENIŠ. Olomouc: nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2019. ISBN 978-80-7412-333-7.
- Nekonečný, M. Encyklopedie obecné psychologie, Praha: Academia, 1997
- Rozsypalová, M., Čechová, V., Mellanová, A., :Psychologie a pedagogika I. Praha: Informatorium, 2003, 186 s., ISBN 80-7333-014-8.
- <http://www.100vedcu.cz/files/18-04-svoboda.pdf>
- <https://www.foxnews.com/science/chimps-killing-people-in-uganda>
- <https://images.radio.com/klufm/GettyImages-122203715.jpg?width=775&height=515&crop=747,497,x14,y0>
- <http://blog.krena.net/index.htm>
- http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FTK-dokumenty/Katedra_kinantropologie/15motorickeuceni.pdf
- <https://scx2.b-cdn.net/gfx/news/2018/20-neuroscienti.jpg>
- <https://kiosek.epublishing.cz/1001/zahady-20-stoleti/vynalezce-smrti/>
- <https://www.oldham-chronicle.co.uk/news-features/143/letters-to-the-editor/118134/seeking-memories-of-dr-edwards-and-mr-steptoe>
- https://lh3.googleusercontent.com/proxy/o5heAgQzLiLAVprahgS1Fnj58GmqGn9auBwYeL5fdGlwMsWALaz4Tg_8blqQAY-9BxLq3VWhfsid9IQzf29P50s5g1z0_iokXehefkeGLyZ8PjhvpH8WtSdG1-hg3bTvV9BXDqLO
- Autor: United States Air Force – United States Force museum, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25332467>
- <https://www.cnbc.com/2017/04/03/start-up-epicenter-implants-employees-with-microchips.html>
- https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/5ba0f54589c17264967b07bb/1557748633952-20LTGIJQY37UBDGNLDOE/ke17ZwdGBToddI8pDm48kLkXF2plyv_F2eUT9F60jBI7gQa3H78H3Y0txjaiv_OfDoOvxcdMmMKkDsyUqMSsMWxHk725yiiHCLLrh8O1z4YTzHvnKhyph6Da-NYroOW3ZGjoBKy3azqku80C789I0iyqMbMesKd95J-X4EagrgU9L3Sa3U8cogeb0tjXbfawdOurKshkc5MgdBeJmALQKw/8V0A7050.jpg
- <https://weareepicenter.com/stockholm/wp-content/uploads/sites/3/2019/03/477621-917661-nsmojlfk8w.png>
- https://miro.medium.com/max/720/0*DpBYW3rMX6TCFce.jpg
- https://miro.medium.com/max/1200/1*OOa8lfbam1HRv_uiQiqxLQ.jpeg
- <https://www.root.cz/clanky/potrebujeme-pravidla-pro-vyvoj-umele-inteligence/>
- <https://cdn.wccfttech.com/wp-content/uploads/2020/07/Amazon.jpg>
- <https://www.root.cz/clanky/chceme-nediskriminujici-umelou-inteligenci-ale-sami-to-neumime/>
- <https://alcor.org/Contact/index.html>
- <https://www.calicolabs.com/>
- Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=332744>
- <https://osobnibyznys.cz/wp-content/uploads/sp%C3%A1nkov%C3%BD-cyklus-600.jpg>
- <https://empress2inspire.files.wordpress.com/2019/09/how-blue-light-affects-our-health.jpg>
- <https://images.fineartamerica.com/images/artworkimages/mediumlarge/1/auca-yachai-pablo-amaringo.jpg>
- https://lh6.googleusercontent.com/proxy/wQwLGGqCQdzYuLKy1Q6QgSCYS8zkoPhJ-8GKymTHIJmfVg9n4vGwMX9S37fb0LlomT7tXEx_ntgO9f-WygdJpUF_r0GyHFpyceklbvjpE6tienBsEv-g3VCWog=w1200-h630-p-k-no-nu

- <https://i.pinimg.com/originals/e6/65/bd/e665bd65bd141a973e7900fc88f5b0f8.jpg>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Jean_Piaget
- <https://userscontent2.emaze.com/images/7d02d5d8-51e3-4c7f-85bc-78779051f493/9ab63b73-bc99-4ddc-bdd4-4c7fdce0010c.png>
- Autor: CeSt – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=32772785>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Erik_Erikson
- FULGHUM, Robert. Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce. Vyd. 8., rozš. 3. Přeložil Lenka FÁROVÁ, přeložil Jiří HRUBÝ. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0831-6.
- Autor: Pavel Hrdlička, Wikipedia, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=63778990>
- https://live.staticflickr.com/7067/6935585103_29e6426200_c.jpg
- https://lh3.googleusercontent.com/proxy/7IEVG8ucEzsN2u89gajxy4su1ZIDHzWS7-LS65o2SLes51MKLrmdRW3md348yCrm6IRUICALh32S5CY62L8MX8XvJ5xZgFqhK0Xgza5H_KFxdjK4yLMzAQfj0-RW750vbQg
- https://mysteriunsolved.com/wp-content/uploads/2020/07/IMG_20200713_190807_compress3.jpg
- https://glavnoe-smi.ru/wp-content/uploads/2020/03/screenshot_2020-03-06-oksana-malaya-kak-slozhilas-sudba-devochki-kotoruyu-vospitali-sobaki-8-tys-izobrazhenij-najdeno-v-yandek....png
- <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/75947/vlci-deti-zdokumentovane-pripady-lidi-ktere-od-malicka-vychovavala-zvirata.html>
- Autor: Jindřich Nosek (NoJin) – Vlastní dílo, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=93529971>
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121244562-jadro/1722-kdo-je-frantisek-koukolik/>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Deprivant_ž
- KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. Vzpouza deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, c2006. Makropulos. ISBN 978-80-7492-120-9.
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Masakr_na_Columbine_High_School
- <https://www.sott.net/image/s18/376384/full/WolfSheep.jpg>
- https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/76395/MU-BP-2018-Novakova-Katerina-BP_2018_Novakova_Katerina.pdf?sequence=-1&isAllowed=y
- https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_D._Hare
- https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/vesmir/neil-armstrong-astronaut-psychopat-psychiatr-radkin-honzak_1805122000_ako
- Autor: NASA – Great Images in NASA, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6448070>
- https://www.speakerbookingagency.com/storage/celebrities/1547512133_andrew-fastow.jpg
- https://media.nationthailand.com/images/news/2020/02/04/30381578/800_fdca84d90470d48.jpg?v=1580806228
- <https://www.investicniweb.cz/news-zemrel-byvaly-sef-zkrachovale-firmy-worldcom-bernard-ebbers/>
- [https://www.thejc.com/image/policy:1.484915:1584442288/Stock-image-crying-child.jpg?f=16x9&h=576&w=1024&\\$p\\$F\\$h\\$w=6263107](https://www.thejc.com/image/policy:1.484915:1584442288/Stock-image-crying-child.jpg?f=16x9&h=576&w=1024&pFhw=6263107)
- https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy/radek-pekny-psycholog-psychopat-disocialni-porucha-osobnosti.A180117_103512_vztahy-sex_jup
- https://1gr.cz/fotky/lidovky/11/114/lnorg/APE3f84f3_domskrovapropusteni.png
- https://www.lidovky.cz/domov/teta-tyranych-deti-opustila-na-podminku-vezeni.A140724_165526_In_domov_sk
- <https://i.pinimg.com/originals/eb/4a/8c/eb4a8ca6b912b6e122613df07c7e153d.png>
- https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33590/1128/Zprava_o_alkoholu_v_CR_2021_fin.pdf

- https://www1.wdr.de/stichtag/stichtagseptemberdreizehn104~_v-ARDFotogalerie.jpg
- https://is.muni.cz/th/fkbfq/Olfaktoricka_komunikace_u_cloveka.pdf
- <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2001/cislo-11/homo-olfactoricus.html>
- <https://www.publicdomainpictures.net/pictures/10000/velka/1-1260458375i3AX.jpg>
- Autor: Fibonacci – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1788215>
- <https://cdn.myshoptet.com/usr/www.phototools.cz/user/documents/upload/slovník/houbka-ostrosti.jpg>
- Autor: en:User:Famousdog – <http://en.wikipedia.org/wiki/File:HermannGrid.gif>, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10373371>
- Autor: User:Tó campos1 – Vlastní dílo, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=648988>
- <https://www.metabunk.org/threads/debunked-fata-morgana-hovering-boat-mirages.9112/>
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Surrealismus>
- https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/I/81bJyITg3ML.AC_SL1391_.jpg
- Autor: Robert Fludd – Utriusque cosmi maioris scilicet et minoris [...] historia, tomus II (1619), tractatus I, sectio I, liber X, De triplici animae in corpore visione, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=699073>
- <https://wikisofia.cz/wiki/My%C5%A1len%C3%AD>
- <https://karelcerveny.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=128526>
- https://casopis.mensa.cz/veda/intelligence_a_jeji_mereni.html
- http://www.msspctu.cz/spc/index.php?menuitem=vady_reci/vady_reci
- <https://i.ytimg.com/vi/7FGFYJGoGA/maxresdefault.jpg>
- <https://www.varustelevka.com/pictures/thumbsfb/351265841532878d3d.jpg>
- <https://triumvirat.cz/2017/12/slovní-zasoba-vas-pritel/>
- <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/1878980-prumerny-american-zna-podle-nove-studie-42-000-slov-a-co-prumerny-cech>
- <https://easylingo.cz/jak-si-zapamatovat-400-procent-vic/>
- <https://pedagogika.skolni.eu/dalova-pyramida-uceni/>
- http://it.pedf.cuni.cz/strstud/edutech/2006_Dale_Ovsenak/cone_of_learning.html
- https://en.wikipedia.org/wiki/Edgar_Dale
- <https://www.tc.edu/articles/2019/december/the-key-to-improving-refugee-education/>
- file:///C:/Users/Ing.%20Ji%C5%99%C3%AD%20Franc/Desktop/K%C5%98%C3%8D%C5%BDE%20ROKYTNIK/F-9.0.177_Vyvoj_vzdelanosti_a_oborove_struktury_zaku_a_studentu_ve_strednim_a_vyssim_odbornem_vzdel.pdf
- <https://sites.google.com/site/sbirkafilmovychhlasek/marecku-podejte-mi-pero-1976>
- <https://freeabortionalternatives.com/wp-content/uploads/2019/07/waiting.jpg>
- https://s.abcnews.com/images/Health/GTY_tough_mudder_sr_140505_16x9_1600.jpg
- <https://ehe.osu.edu/teaching-and-learning/educational-research-tradition-excellence/>
- <https://www.nesvlikejsezkuze.cz/obrazky/vtipy/1290-600-315px.jpg>
- https://media.loupak.fun/soubory/obrazky_n/_vlastni/2_2016/a35991c6fe93113cfa720c1eda6d4c36.jpg
- https://citaty.net/media/quotes/19/58/1958235-martin-luther-king-obrazky-s-citaty-intelligence-plus-charakter-to-j_a73nwX9.png
- https://www.zivotjakohra.cz/facebook-18-_2.png
- https://im.tiscali.cz/press/2020/09/23/1218606-profimedia-0102356662-base_16x9.jpg.1152?1600877465.0
- <https://i.pinimg.com/originals/50/a1/8c/50a18c43cf8765ec177b04dbe18be68f.jpg>
- https://emilypost.com/client_media/images/wedding-attire-mom.jpg
- https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33591/1140/Zprava_o_nelegalnich_drogach_v_CR_2021_fin.pdf